

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.373/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kisházi János ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve d.-i (cím) lakos felperesnek - a dr. ... jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 10.P.21.617/2015/24. számú ítélete ellen a felperes által 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 25 000 (huszonötezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes, mint adós és az alperes, mint hitelező között 2007. május 17-én svájci frank alapú forint kölcsönszerződés jött létre 3 000 000 forint tőkeösszeg erejéig a Mercedes Benz (D) 112 CDI gépjármű megvásárlása céljából. A szerződést a **gazdasági társaság** telephelyén kötötték meg, s azzal egyidejűleg vételi jogot, valamint felfüggesztő feltétellel hatályba lépő adásvételi szerződést is kötöttek.

A kölcsönszerződés egyedi része szerint az alperes a hitelt 100 hónap futamidőre, havi 54 676 forint törlesztőrészlet mellett nyújtotta azzal, hogy a kölcsönszerződés devizaalapú, változó kamatozású. Az általános szerződési feltételekben (a továbbiakban: ÁSZF) szabályozott törlesztőrészlet változás a LIBOR és a svájci frank árfolyam változásának függvénye. A szerződésnek elválaszthatatlan része az ÁSZF, amelyet a felperes a szerződés aláírásával igazoltan átvett.

A szerződéskötést megelőzően a felek aláírták a Megállapodás elnevezésű okiratot, amelynek 1. pontja szerint a felperes elismerte, hogy megismerte az alperes gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó, a kérelem benyújtásakor hatályos valamennyi feltételét.

A felperes a szerződés szerinti fizetési kötelezettségének nem tett eleget, az alperes a szerződést felmondta.

A Debreceni Járásbíróság előtt 2014. június 30-án indult eljárást a bíróság felfüggesztette, majd az alperes a jogszabály szerint eljárva az elszámolást elkészítette, az felülvizsgált elszámolásnak minősül.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét, figyelemmel arra, hogy a felperes a szerződéskötés előtt az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást nem kapott. Kérte a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását, valamint azt, hogy az alperes fizessen meg részére 2 424 965 forintot. Hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 4. §-ának (4) bekezdésére, 205. §-ának (3) bekezdésére, s állította, hogy az alperes a szerződéskötés kapcsán nem tett eleget az ott írt együttműködési kötelezettségének. Utalt a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. §-ának (6) és (7) bekezdésére, állítva, hogy az alperes nem tájékoztatta őt arról, hogy a különmű árfolyamok alkalmazása során milyen kockázati tényezőkkel kell számolnia, emiatt a szerződés idegen devizanemet tartalmazó részében érvénytelen, az azzal kapcsolatos rendelkezések nem alkalmazhatók. Hivatkozott a Kúria 6/2013. PJE és 2/2014. PJE számú határozataira, továbbá a 93/13. EKG irányelv 3. és 6. cikkére.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes költségben való marasztalását kérte. Kérte a per megszüntetését, mert álláspontja szerint a felperes keresete nem felel meg a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény vagy DH2 törvény) 37. §-ában írt követelményeknek. Álláspontja szerint az árfolyamkockázatról nem kellett tájékoztatnia a felperest, ugyanis a Hpt. 203. §-ának (6) és (7) bekezdése értelmében csak deviza hitelszerződés esetén terheli e kötelezettség, az adott esetben azonban devizaalapú forint hitelszerződést kötött az adóssal. Másodlagosan, amennyiben a bíróság azt állapítaná meg, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatási kötelezettség mégis terheli, előadta, hogy a kölcsönszerződés idegen devizanemre vonatkozó részét egyedileg megtárgyalták a szerződés aláírása előtt, így annak tisztességtelensége nem vizsgálható. Állította, hogy a megfelelő tájékoztatás megtörtént, részben a kölcsönszerződésben, részben az ÁSZF 7. pontjában, továbbá az ügyintéző szóbeli tájékoztatásával, valamint a „Tájékoztató” és a „Megállapodás” címzésű okiratokban.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 150 000 forint perköltséget, s kimondta, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélete indokolásában rögzítette, hogy a perbeli szerződés a Ptk. 685. §-ának e) pontja alapján fogyasztói szerződésnek, a Hpt. 2. számú melléklete III/5. pontja értelmében pedig fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül. A szerződésnek nem vitatottan részévé vált az ÁSZF.

Alaptalannak találta az alperes per megszüntetése iránti kérelmét, mert megítélése szerint az eljárás felfüggesztését követően folytatódó perben előterjesztett módosított kereset megfelel a DH2 törvény 37. § és 37/A. §-ában írt követelményeknek.

Kifejtette, hogy a 6/2013. PJE III/1. pontja hangsúlyozta, hogy a devizaalapú kölcsönszerződések elterjedésekor a jogszabály nem határozta meg a devizaalapú kölcsön fogalmát, azt a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj-mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet használja, de nem definiálja. A szerződéskötés időpontjában egyetlen

jogszabály sem határozta meg mi tekintendő a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti devizahitelnek. A 6/2013. PJE határozatban a Kúria az alsóbb fokú bíróságokra kötelező érvénnyel kifejtette, hogy devizahitelnek kell azt is tekinteni, amikor az adós idegen devizában adósodik el, ugyanakkor a folyósítás és a teljesítés - a lerovás - forintban történik. A Hpt. 203. §-a (6) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség az ügylettel kapcsolatos kockázatokra vonatkozóan akkor terheli a pénzügyintézetet, ha lakossági ügyféllel köt devizahitel nyújtására irányuló szerződést és ezt a kockázatfeltárást az ügyfélnek aláírásával kell igazolnia.

Rögzítette, hogy olyan külön okirat, amelyet e tárgyban a felperes aláírt volna, nem készült, az elsőfokú bíróság hivatalos tudomása szerint az alperes csak 2008-ban tért át a külön okiratba foglalt árfolyamkockázati tájékoztatók alkalmazására. Az árfolyam-kockázat vonatkozásában a tájékoztatás csak akkor kötelező, ha a szerződés több idegen nemű árfolyamot is tartalmaz. Ha a szerződésben egy devizanem szerepel mind a kirovó, mind a lerovó pénznek megjelöléseként, ott árfolyamkockázatról nincs szó. Ennek következtében az alperesnek az az álláspontja, hogy kizárólag a devizahitelekkel kapcsolatosan - ahol a kirovó és a lerovó devizanem azonos - kötelező az árfolyam-kockázati tájékoztatás, nyilvánvalóan téves, mert az ilyen szerződések esetében az árfolyamkockázat fel sem merülhet, lévén a szerződésben egy devizanem kerül alkalmazásra.

Azzal kapcsolatban, hogy az alperes állította, hogy a szerződés idegen devizanemre vonatkozó részeit a felek egyedileg megtárgyalták, akként foglalt állást, hogy a felperes helytállóan utalt a 2/2011. PK vélemény 2. pontjára, mely szerint vélelem szól amellett, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan, előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. Ebből következően az alperesnek kellett volna igazolnia, hogy a szerződés idegen devizanemre vonatkozó részét a felek egyedileg megtárgyalták. Egyedi megtárgyalás alatt az értendő, hogy a fogyasztónak a szerződéskötés során érdemben volt lehetősége az egyes szerződési feltételeket befolyásolni, alakítani. Nem minősül egyedi megtárgyalásnak az, ha a fogyasztó a számára felkínált lehetőségek közül választva úgy dönt, hogy svájci frank alapú forint szerződést köt az alperessel, nem euró alapút. Az ezzel kapcsolatos részletszabályok módosítására, érdemi alakítására az adósnak nyilvánvalóan nem volt lehetősége, az alperes ezzel kapcsolatos állítását nem bizonyította.

Hangsúlyozta, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megvalósulásának három eleme: a szerződés tartalma, az azt meghaladóan nyújtott banki tájékoztatás, illetve a fogyasztó tudattartalma. Az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás célja a fogyasztó figyelmének felhívása az árfolyamkockázat veszélyeire, azért, hogy a fogyasztó megfelelő döntéshelyzetbe kerülhessen a szerződés megkötésekor. E tájékoztatás megfelelőségét a pénzügyintézetnek kell bizonyítani. Amennyiben ez megtörtént, a fogyasztó bizonyíthatja annak ellenkezőjét. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a pénzügyintézeti tájékoztatás akkor megfelelő, ha abból az átlagos fogyasztó megértheti azt, hogy az árfolyamkockázat hogyan hat a törlesztőrészlet összegére vagy fix törlesztőrészlet esetén a futamidőre, annak nincs felső határa és azt kizárólag a fogyasztó viseli. A fogyasztó tudattartalmának annyiban van jelentősége, hogy amennyiben a szerződéskötés előtti pénzügyintézeti tájékoztatás megtörténtétől függetlenül az árfolyamkockázat fenti elemeivel tisztában van, úgy a tájékoztatás elmaradása nem teszi tisztességtelenné, így érvénytelenné a szerződést. Rámutatott, hogy a pénzügyintézeti tájékoztatás történhet a szerződéskötést megelőzően szóban, írásban, a szerződés egyedi részében vagy akár az ÁSZF-ben is. A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (6) bekezdése előírta, hogy a fogyasztó aláírásával igazolja az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megtörténtét. E jogszabályi kötelezettség megsértéséhez a szerződés semmisségének jogkövetkezményeit ugyanakkor nem fűzte. Ebből következően a tájékoztatás akár szóban is megtörténhetett. Rámutatott, hogy az a tájékoztatás tekinthető megfelelően hatályosult

tájékoztatásnak, amely ismertté vált a fogyasztó előtt a szerződés aláírását megelőzően. Ebből következően előfordulhat az az eset is, hogy bár az ÁSZF-ben megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás szerepel és az ÁSZF a szerződés részévé is vált, ugyanakkor, ha azt a fogyasztó nem ismeri meg a szerződéskötést megelőzően, megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatásnak mégsem tekinthető. Arról, hogy az ÁSZF mikor válik a szerződés részévé a Ptk. 205/B. §-a rendelkezik, akként, hogy ha az ÁSZF alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta, az ÁSZF a szerződés részévé vált. Ennek nem lényegi ismérve az, hogy annak tartalmát kifejezetten közöljék a fogyasztóval, elegendő, ha az ÁSZF-et alkalmazó fél lehetővé teszi annak megismerését a fogyasztó számára. Ha ez nem történik meg, az ÁSZF ugyan a szerződés részévé válhat, de a szerződéskötést megelőző, megfelelő tájékoztatás az ÁSZF útján ez esetben nem valósult meg.

Kiemelte a felperes személyes nyilatkozatából, hogy megértette a konstrukciót, melynek lényege, hogy a tartozását svájci frankban tartják nyilván és havonta egy svájci frank összeget kell forintban az aktuális árfolyamon megfizetnie. Aggódott azért, hogy mi történik, ha az árfolyamváltozás kedvezőtlenül hatna tartozására. A felperes ezen előadásából arra következtetett, hogy ha az árfolyamkockázattal a szerződéskötéskor nem lett volna tisztában, nyilvánvalóan nem kérdez rá arra, hogy a törlesztőrésze az árfolyamváltozás hatására mennyiben nőhet a jövőben. Megállapította, hogy a felperes az árfolyamkockázat lényegével a szerződéskötéskor tisztában volt, ezért függetlenül attól, hogy az alperes árfolyamkockázati tájékoztatása előírászerű volt-e, a felperes a szerződéskötéskor megfelelő döntési helyzetben volt, ezért a szerződés érvénytelenségére ezen okból nem hivatkozhat.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, s kötelezte a pereszes felperest az alperes részére képviselője munkadíjának megfizetésére, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján állapított meg, s kimondta, hogy a felperes személyes költségmentességére tekintettel a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatását, keresete szerinti határozat hozatalát és az alperes költségben való marasztalását. Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor akként foglalt állást, hogy az ÁSZF 7. pontjában foglaltak kellő részletezettségű, megfelelő tartalmú kockázatfeltárásnak tekintendők. Utalt a 2/2014. PJE határozatra, a Hpt. 203. § (5) és (6) bekezdésében írtakra, az Európai Unió Bíróságának C-26/13. számú határozatára, s hangsúlyozta, hogy azok értelmében az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor megfelelő, ha a fogyasztó előre látja a számára a szerződésből eredő gazdasági következményeket. Kifejtette, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak rögzítése a szerződésben, hogy tartozása devizában áll fenn, lehetővé teszi annak felismerését, hogy a tartozás mértéke a deviza értékének megfelelően változik. Az viszont nem vélelmezhető, hogy az egyes devizák forinthez viszonyított értéke változásának mechanizmusával az átlagos fogyasztó tisztában lenne. A kölcsönszerződés tartalmából semmilyen következtetés nem szűrhető le az árfolyamkockázat tartozásra gyakorolt hatására, ezért az a tájékoztatás elégtelennek, nem világosnak, nem érthetőnek minősül, az alapján a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen okból, hogyan, milyen mértékben módosulhat a szerződésben megállapított kötelezettsége az árfolyamkockázat eredményeként. Hangsúlyozta, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írtaknak az alperes által nyújtott tájékoztatás formailag, alakilag ugyan megfelel, tartalmilag azonban nem elégíti ki a pénzintézettől elvárható tájékoztatással szembeni követelményeket, ezért nem átlátható, nem érthető a fogyasztó számára. Az Európai Unió Bíróságának felhívott határozatára utalva kiemelte, hogy az átláthatóság követelményét kiterjesztő módon kell értelmezni.

Álláspontja szerint a felperesnek általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztóként nem kellett tisztában lennie az árfolyamkockázat valós tartalmával, azt számára az alperesnek, mint pénzügyi intézménynek vagy megbízottjának kellett egyedileg és konkrétan elmagyarázni. Nem értékelhető ilyen tájékoztatásként az, hogy az ÁSZF tartalmazza azt az elsőfokú bíróság által említett képletet, melyből a felperes által fizetendő árfolyamkockázat mértéke levezethető lenne. Állította, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem a fogyasztási kölcsönszerződés szabályainak megfelelően készült el, a szerződéskötéskor hatályos magyar jog ugyanis nem ismerte a devizában nyilvántartott forint kölcsön fogalmát. Erre tekintettel az ÁSZF 7. pontja nem lehetett világos és érthető a fogyasztó számára, de annak lényegével a banki alkalmazottak sem voltak tisztában. Az alperes a megfelelő tájékoztatás nyújtását nem bizonyította, a kockázatfeltárás nem felelt meg a jogszabályi és fogyasztóvédelmi kritériumoknak, különösen nem az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletében kifejtett értelmezési elveknek. A szerződéskötés előtt, illetve a szerződéskötéskor nem kapott olyan tájékoztatást az alperestől, mely szerint korlátlanul megnőhet a havi törlesztőrészelete összege a svájci frank bármilyen irányú és mértékű változásának eredményeként. A „törlesztőrészeletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben emelkedhet” kifejezések nem világosak, nem érthetőek, nem egyértelműek, nem jelentik semmiképpen sem azt, hogy a kockázat korlátlanul, felső határ nélkül terheli őt. Hivatkozott a 2008/48. EK Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv tartalmára, megjegyezve, hogy ugyan az irányelv csak 2008. június 11-től lépett hatályba, azonban rendelkezéseit a perbeli esetben is alkalmazni kell.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a törvényszék határozatának helybenhagyását és a felperes költségben való marasztalását indítványozta. Hangsúlyozta, hogy a felperes az elsőfokú eljárás keretében kizárólag a szerződés azon feltételét támadta, mely szerint a felek között svájci frank alapú szerződés megkötésére került sor, s ezen kikötés nem tekinthető sem általános szerződési feltételnek, sem egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek, így annak tisztességtelensége sem vizsgálható. Hivatkozott ezzel kapcsolatban a 2/2014. PJE határozatra, valamint arra, hogy maga a felperes nyújtotta be a svájci frank alapú kölcsönszerződésre vonatkozó hitelkérelmét a pénzintézethez, így ez a választása egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek minősül, tisztességtelensége nem vizsgálható. Hangsúlyozta, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást nyújtott a felperes részére, ezt az általa becsatolt iratok kétséget kizáróan bizonyítják. Kifejtette, hogy a perbeli szerződés nem devizahitel nyújtására irányult, a szerződés devizaalapú hitelszerződés, mellyel kapcsolatban kockázatfeltáró nyilatkozat készítését a Hpt. nem írta elő, ennek ellenére azt elkészítette és a felperes rendelkezésére bocsátotta, így a kockázatfeltárás a jogszabály által előírt módon megtörtént. Ez megállapítható az egyedi kölcsönszerződés törvényszék által is idézett rendelkezéseiből, illetőleg az ÁSZF 7. pontjából. A Kúria 6/2013. PJE határozatára figyelemmel kiemelte, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Ezzel összefüggésben utalt a Szegedi Ítélet tábla két eseti döntésére is. Rámutatott, hogy a Ptk. 4. § (4) bekezdésében, illetve 205. § (3) bekezdésében írt együttműködési kötelezettség a felperest is terhelte, azaz a rendelkezésére bocsátott okiratokat át kellett olvasnia, márpedig azok alapján egyértelmű volt, hogy a perbeli kölcsönszerződés kockázata korlátlan, s ez mindenképpen a fogyasztót terheli. Jelentőséget tulajdonított a felperes személyes nyilatkozatának, mely szerint tisztában volt a szerződés svájci frank alapú jellegével, s ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a Kúria 6/2013. PJE határozata szerint elvárható a fogyasztótól a szerződés alapos áttanulmányozása, szükség esetén a nem érthető rendelkezésekről való tájékoztatás kérése, s ezek elmulasztása a kölcsönvevő terhére esik. Kiemelte, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, illetve az ÁSZF-ben nincs olyan rendelkezés, mely alapján a felperes, mint általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes

és körütekintő átlagos fogyasztó alappal gondolhatta volna azt, hogy az ügyletből eredően nem, vagy csak korlátozott mértékben állna fenn kockázat az ő oldalán.

Álláspontja szerint a 2008/48. EK irányelv közvetlen hatállyal nem bír, az azt a magyar jogba átültető 2009. évi CLXII. törvény akként rendelkezett, hogy az irányelvet azokra a hitelmegállapodásokra, amelyek a nemzeti végrehajtási intézkedések hatálybalépésének időpontjában már léteztek, nem kell alkalmazni. Alaptalannak vélte a felperes arra való hivatkozását, hogy az alperesnek az ÁSZF rendelkezéseit egyenként meg kellett volna beszélni, ez esetben az ugyanis nem minősülne általános szerződési feltételnek.

Megismételte, hogy a felperes keresete nem felel meg az elszámolási törvény követelményeinek, ezért helye lett volna a per megszüntetésének.

Az ítéletábra a fellebbezést alaptalannak találta.

Mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes módosított keresete érdemi elbírálásra alkalmas volt-e, illetve - miként az az alperes a fellebbezésben is állította - hiányossága miatt nem, mert ez esetben a törvényszéknek a pert meg kellett volna szüntetnie. A Pp. 123. §-ához, valamint a Ptk. 239/A. § (1) bekezdéséhez és 237. §-ához képest egyaránt lex specialisnak minősülő elszámolási törvény 37. §-ának (1) bekezdése az érvénytelenség okától függetlenül írja azt elő, hogy a hatálya alá tartozó szerződés (részleges) érvénytelenségének a megállapítása csak a jogkövetkezményeinek, ezen belül csak a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának az alkalmazására kiterjedően kérhető.

A keresetlevél további tartalmi követelményeként meghatározza, hogy a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő, összecszerűen is megjelölt határozott kérelmet kell előterjeszteni. Ennek megfelelően a keresetlevél nélkülözhetetlen és szükség-szerűen az igényt érvényesítő felperes által meghatározott tartalma a szerződéses jogviszony kezdetétől a keresetlevél benyújtásáig terjedő időszakra történő elszámolás, azaz számszakilag ellenőrizhető tételes levezetés: a szerződés szerinti törlesztőrészletek, a felperes által teljesített részletek és az általa helyesnek állított törlesztőrészletek, valamint a közöttük lévő különbség feltüntetésével annak végösszegként történő megjelölése, hogy mennyi a felperes pénzügyi intézmény irányában fennálló tartozása vagy esetleges túlfizetése. Megjegyzi az ítéletábra, hogy az előterjesztendő elszámolás lehet téves, az nem minősül a keresetlevél érdemi elbírálását kizáró hiányosságnak. Ugyanakkor az elszámolási törvény 37/A. § (1) bekezdése a bíróság számára irányadó anyagi jogi rendelkezést fogalmaz meg. A perbeli esetben a felperes az eljárás felfüggesztését követően előterjesztett módosított keresete a jogszabályi követelményeknek megfelelő volt - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította -, ezért nem volt helye a per megszüntetésének.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helytálló következtetéseket vont le, megalapozott, törvényes döntést hozott, annak jogi indokait is osztja az ítéletábra, azokat megismételni nem kívánja, s csupán a fellebbezési érvek értékelésével egészíti ki az alábbiak szerint:

Elöljáróban az ítéletábra arra mutat rá, hogy a fellebbezésnek az egyedi megtárgyalás hiányát érintő érvei nem értelmezhetők, hiszen az a Ptk. 209. § (1) bekezdés alapján előfeltétele annak, hogy a kikötés tisztességtelen voltát a bíróság egyáltalán megítélhesse.

Egyértelmű az is hogy a perbeli kölcsönszerződés nem deviza, hanem deviza - az egyedi szerződés szerint CHF - alapú, a kölcsön és a törlesztőrészlet forintban meghatározott. A nyilvántartás devizaneme CHF, a törlesztés devizaneme forint.

Tény, hogy a Hpt. nem adta a devizahitel fogalmának a magyarázatát, ahogy azt a 6/2013. PJE (a devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről) III. 1. pontja is rögzíti. Azonban a devizahitelt és a devizaalapú hitelt a devizakorlátozások megszüntetéséig hatályos szabályozás nem is különböztette meg. A devizáról szóló - 2001. december 31-ig hatályban volt - 1995. évi XCV. törvény 39. § (9) bekezdése alapján a hitelintézet által, devizabelföldinek nyújtott devizahitelt a hitelintézet forintban bocsátja a hitelfelvevő rendelkezésére, kivéve, ha az közvetlenül importfinanszírozásra, vagy devizahitel törlesztésére szolgál, és ha a hitel folyósításának időpontja megegyezik az importtal kapcsolatos fizetési kötelezettség, illetve a hiteltörlesztés napjával. A 88/2001. (VI.15.) Korm. rendelet (a devizáról szóló 1995. évi XCV. törvény végrehajtásáról) 5. § (3) bekezdése alapján a felhatalmazott, hitelintézet által a devizabelföldinek nyújtott devizahitel a hitelfelvevő részére devizában is rendelkezésre bocsátható [1995. évi XCV. törvény 39. § (9)-(10) bekezdése]. Eszerint a devizahitel főszabálya a forintban történő folyósítás és törlesztés volt, amely megfelel a devizaalapú hitelnek.

A 6/2013. PJE határozat III. 1. pontja is egyértelműen fogalmaz úgy, hogy a devizaalapú kölcsön is devizakölcsön, mivel a tartozás devizában van meghatározva, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozását forintban rója le. Ez a megoldás tekintendő a Ptk. 231. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített főszabálynak, melytől a felek a diszpozitivitás elvéből fakadóan szabadon eltérhetnek, az eltérés lehetőségére e körben a Ptk. 231. § (1) bekezdése kifejezetten utal is. Nincs akadálya ezért annak, hogy a felek úgy állapodjanak meg, miszerint mindkét fél a kötelezettségének a kirovó pénznemben (effektivitási kikötés) köteles eleget tenni, tehát mind a folyósításra, mind a törlesztésre a kirovó pénznemben kerül sor.

Ebből következően a devizakölcsönnek két fajtája létezik: az effektivitási kikötéssel el nem látott kölcsön (devizaalapú kölcsön) és az effektivitási kikötéssel ellátott deviza kölcsön. Az előbbi a felek eltérő megállapodásának hiányában érvényesülő főszabály, az utóbbi pedig a felek kifejezett megállapodása esetén érvényesülő kivétel.

Nem hagyható figyelmen kívül a Ptk. 231. § (2) bekezdésének a devizaalapú hitelezési konstrukció alapjául szolgált rendelkezése sem, amely szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Az ilyen megállapodásokból, szerződéses konstrukcióból automatikusan fakad, hogy az adós viseli a belőlük származó árfolyam-kockázatot, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait. Az, hogy a felperes viseli a törlesztőrészletek nagyságát befolyásoló kockázati tényező, az árfolyamváltozás hatását, ellensúlyozott azzal, hogy a forintkölcsönnél kedvezőbb ügyleti kamat mellett devizában adósodott el, a pozitív kamatkülönbözet, alacsonyabb törlesztőrészlet mellett vállalta az árfolyamváltozás kockázatát (6/2013. PJE határozat 2. b) pont).

A fent kifejtettekre tekintettel tévesek a fellebbezés azon érvei, miszerint az árfolyamkockázat, a deviza alap, a deviza elszámolás a kölcsönszerződés Ptk.-beli és Hpt.-beli szabályaitól és a szokásos szerződéskötési gyakorlattól is lényegesen eltérnek. Az uniós jog által harmonizált jogterületen e szerződési feltétel tisztességtelen jellegét a devizaalapú kölcsön természetének a figyelembevételével kellett megítélni [93/13. EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdés].

Itt jegyzi meg az ítéletábra, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásokról 2008. április 23-án elfogadott 2008/48. EK irányelvet a 30. cikk (1) bekezdése alapján nem kell alkalmazni azokra a

hitelmegállapodásokra, amelyek a nemzeti végrehajtási intézkedések hatálybalépésének időpontjában már léteznek. A tagállamok számára az átültetés, az irányelvnek megfelelő rendelkezések elfogadásának határideje a 27. cikk (1) bekezdése szerint 2010. június 11. volt. Ez alól kivétel a 11-13. (A hitelkamatlábra vonatkozó tájékoztatás, Kötelezettségek a folyószámlahitel formájában nyújtott hitelmegállapodásoknál, Nyílt végű hitelmegállapodások), a 17. cikk (Jogok engedményezése), valamint a folyószámlahitelre irányadó 18. cikk (1) bekezdésének második mondata és a 18. cikk (2) bekezdés alkalmazása. Ezen uniós jogi aktusnak való megfelelést a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény szolgált. Ezért 2008. szeptember 30-án kötött kölcsönszerződés kapcsán indult jogvita eldöntésére ezen irányelv rendelkezései befolyással nem voltak, nem relevánsak.

A devizahitel nyújtására irányuló szerződéses ügyletben a deviza kockázat ismeretét nem vitató felperesnek a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdéseiben foglalt követelményeket kielégítő tájékoztatásáról, az őt érintő árfolyamkockázat feltárásáról, annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról, illetve az aláírásával igazolt tudomásulvételéről kellett állást foglalnia, figyelemmel a Ptk. 205. § (3) bekezdésére valamint a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatokra.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes által aláírt, külön okiratba foglalt kockázatteltérő nyilatkozat nem készült. Ugyanakkor ezt a jogszabály kifejezetten nem írja elő, az elmaradásához nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. Ezért a szerződés szövegét, az alperes által egyéb módon adott tájékoztatásokat és a felperes saját ismereteit, tudattartalmát vizsgálta.

Kiemelte, hogy az egyedi, CHF alapú kölcsönre kötött kölcsönszerződés külön bekezdésben rögzíti azt, hogy az induló futamidő az ÁSZF szerint számított kamat és árfolyamváltozás függvényében módosulhat oly módon, hogy a havi törlesztőrészletek összege nem, csak a száma változik. Tartalmazza azt is, hogy az ÁSZF-ben szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényező, a CHF LIBOR és a CHF árfolyam változásának a függvénye. E tartalom a szerződésből eredő fizetési kötelezettség lényegi elemeként emeli ki azt, hogy a törlesztőrészletek száma, azok változása a CHF árfolyamától (is) függ. Ezáltal megvalósult az ismertetése az árfolyamváltozás lehetőségének, tényének, illetve a változás törlesztőrészletre gyakorolt hatásának is.

A szerződés részévé vált ÁSZF is több helyen utal az árfolyamváltozásra, annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatására. A 7. pontja szerint a törlesztőrészlet-különbözet devizaalapú kölcsön esetén a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyam-konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet kell érteni. A törlesztőrészlet változásának ismertetése kapcsán rögzíti továbbá, hogy azt befolyásolja a deviza-árfolyam, amennyiben a kölcsönszerződés napját megelőző munkanapon érvényes deviza (CHF) **Bank1** deviza külkereskedelmi vételi árfolyam eltér a mérési időpont napját megelőző munkanapon érvényes deviza (CHF) **Bank1** deviza külkereskedelmi eladási árfolyam 2%-kal növelt értékétől. Definiálja a mérési időpon-tot: a havi törlesztőrészlet szerződés szerinti esedékessége. A törlesztőrészlet-változás összegét a fenti magyarázatok után egy képlet alkalmazásával teszi kiszámíthatóvá.

Az ÁSZF e rendelkezéseiből is levezethető egyrészt az, hogy az árfolyamváltozás a szerződésből eredő fizetési kötelezettségekre hatással, befolyással van, másrészt az, hogy ez a hatás a törlesztőrészletek összegében (fix konstrukció esetén azok számában) jelentkezik. Az pedig, hogy a felperes az ÁSZF-et a kölcsönszerződés aláírása előtt nem tanulmányozta, a terhére esik, figyelemmel a Ptk. 4. § (4) bekezdésben foglaltakra.

A felperes a perbeli nyilatkozatából kitűnően tisztában volt a CHF alapú szerződéstípus kapcsán azzal, hogy a kölcsönt átszámítják devizára, az árfolyam-ingadozás befolyásolja a törlesztőrészleteket. A kölcsönkérelem benyújtásakor aláírt Megállapodásban (A/25) pedig elismerte az alperes gépjármű vásárlás finanszírozására vonatkozó valamennyi hatályos feltételének a megismerését.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése által elérni kívánt cél, azaz a devizaalapú szerződések esetén a fogyasztók védelme az előzetes tájékoztatás útján, a felek viszonylatában a felperes által külön aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat nélkül is megvalósult. A felperes az árfolyamváltozás tényéről, és arról, hogy az a törlesztőrészletre is befolyással van, az általa aláírás előtt átolvasott egyedi kölcsönszerződés szövegéből értesült.

Ezzel szemben a felperes nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek arra vonatkozóan, hogy a kapott tájékoztatás alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). A felperes részéről a konkrét félrevezető, a kockázat korlátozottságára utaló tájékoztatásra vonatkozó bizonyítás sikertelensége a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az ő terhére esik, az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelenségére alapított érvénytelenségi hivatkozás ezért nem foghatott helyt.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes részére a fellebbezési eljárási költség megtérítésére. E címen az ítéletábra az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét az R. 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben határozott meg, tekintettel arra, hogy az ügyben tárgyalást nem tartott, s az alperes képviselője egy fellebbezési ellenkérelmet nyújtott be írásban.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

Debrecen, 2017. október 17.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Gárdosi Judit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -